

11

Kertomus kaivauksista v. 1952 Sätöksen kivikautisella asuinpaikalla Kuusjärven pitäjässä.

KM Esih. os. luettelo 12720, 12905, 13060. Valokuvat 18138-144.

Asuinpaikka sijaitsee Kuusjärven pitäjän Sätöksen kylässä Isäntälän talon (R.N:o 44, omistaja Jaakko Vornanen) maalla, talosta n. 1 km luoteeseen, Outokummulle johtavan ajotien lounaispuolella. Maasto on loivasti kaakkoon laskevaa, mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Kankaan itälaidassa on muutaman metrin korkuinen terrassi jonka alapuolella on soistuvaa näreikköä. Kivikautiset asuinjäännökset on tavattu pitkin terrassin ylälaitaa. Paikkaa kutsutaan Laamankankaaksi tai Tuomankankaaksi.

Ensimmäinen löytö, kivitaltta, tehtiin v. 1943, keramiikkaa löydettiin v. 1950, jolloin Outokummun kansakoulun opettaja Helka Laitinen ilmoitti asiasta Muinaistieteelliselle toimikunnalle (KM 12720). Amanuenssi Luho kävi paikkaa tarkastamassa kesällä 1951 ja v. 1952, juhannuksen jälkeisenä viikkona amanuenssi Meinander suoritti siellä kaivauksen.

Kaivausalue I.

Pääosa aikaisemmin löytyneestä keramiikasta oli peräisin Vornasen hiekkakuopan lounaislaidasta muutaman metrin pituiselta alalta. Tämän kohdan ympäriltä avattiin kaivausalue I,

joka käsitti 60 m² yhtenä alana sekä kaakkois-luoteis-suuntaisen koeojan. Löytöjä, etupäässä keramiikkaa, tuli runsaammin ainoastaan ruuduista B - D: 5-7 eli samasta kohdasta, missä niitä oli esiintynyt runsaimmin kuopan reunoissakin. Ilmeisesti täällä oli sijainnut kota, jonka alaa ei ollut enää kuin puolet jäljellä. Mitään tulisijaa tai paalunreikiä ei voitu todeta, mutta kulttuurimaassa oli ruudun B 6 alueella n. 1 m syvyinen kulttuurimaakuoppa, jonka pohjasta vielä löytyi keramiikkaa. Ylöspäin ja alaspäin rinnettä löydöt harvenivat ja ruuduissa B - E: 2 ja 3 niitä ei ollut lainkaan. Kulttuurimaata siinä sensijaan vielä esiintyi n. 25 sm:n vahvuudelta.

F-linjaa myöten kaivettiin 1 m levyinen oja. Ruudusta F 10 löydettiin 3 saviastianpalaa. Ruudut F 11, 12 ja 13 olivat tyhjä, mutta F 11:ssä nähtiin vielä kulttuurimaata. Ruudusta F 14 löydettiin n. 60 sm syvässä, puhtaalta näyttävästä hiedasta pari saviastianpalaa; ne olivat luultavasti sekundäärisessä asemassa, ranta-aallokon repimään rantahiekkaan uponneita. Asuinpaikan todennäköinen ranta on siis n. 89 m yli merenpinnan.

Kaivausalue II.

Vornasen hiekkakuopasta 90 m lounaaseen kaivettiin koeoja, joka sittemmin laajennettiin 32 m² käsittäväksi kaivausalue II:ksi. Aiheen tähän antoivat muutamat polun kohdalla maanpinnassa näkyvät saviastianmurut. Koe-

ojan lounaispuolella näkyi matala kuoppa tai painautuma, joka oli n. 5 m läpimitaltaan ja syvimmältä kohdaltaan n. 40 sm syvä, ja jota saattoi arvata kodan paikaksi.

Keramiikkaa löytyi hyvin runsaasti varsinkin ruudusta 7, josta mm. löytyivät miltei täydellisen saviastian palaset. Ruudut 16 - 18 olivat sensijaan melko köyhät, samoinkuin ruudut 4 ja 5. Ruudussa 4 maanpinta vietti jo melko jyrkästi ja siinä löydetyt saviastianpalaset olivat näköjään puhtaassa hiekassa. Alempana tehdyistä koekuopista ei enää löydetty keramiikkaa eikä kulttuurikerrosta, joten asutuksen alaraja täälläkin, kuten kaivausalue I:n kohdalla, voidaan arvioida olevan n. 89 m yli merenpinnan.

Kulttuurikerros oli 50 - 70 sm syvä ja keramiikkaa löytyi etupäässä sen pohjaosasta. Mitään kiinteitä asutusjäännöksiä ei tavattu.

Kaivausalue III.

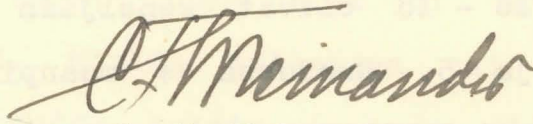
Avaamalla lukuisia koekuoppia kaivausalue II:n ympäristössä onnistuttiin löytämään vielä kolmas löytöalue, jossa kaivettiin kaikkiaan 24 m² (kaivausalue III). Kulttuurikerros oli huomattavasti ohuempi kuin kummallakin toisella kaivausalueella, ollen vain n. 20 sm, ja se erottui vain heikosti pohjahiekasta. Myös löydökset olivat niukat - 75 saviastianpalaa ynnä kvartsia.

Alue III:n kohdalla saattoi maastossa erottaa matalan terrassin, joka jatkui lounaaseen ja koilliseen n. 60 m kumpaankin suuntaan. Sen yläreuna sijaitsi 92.3 m:n korkeudella ja sen juuri 91.5 m:n korkeudella. Kaivausalue III:n korkeus merenpinnasta oli n. 92 m.

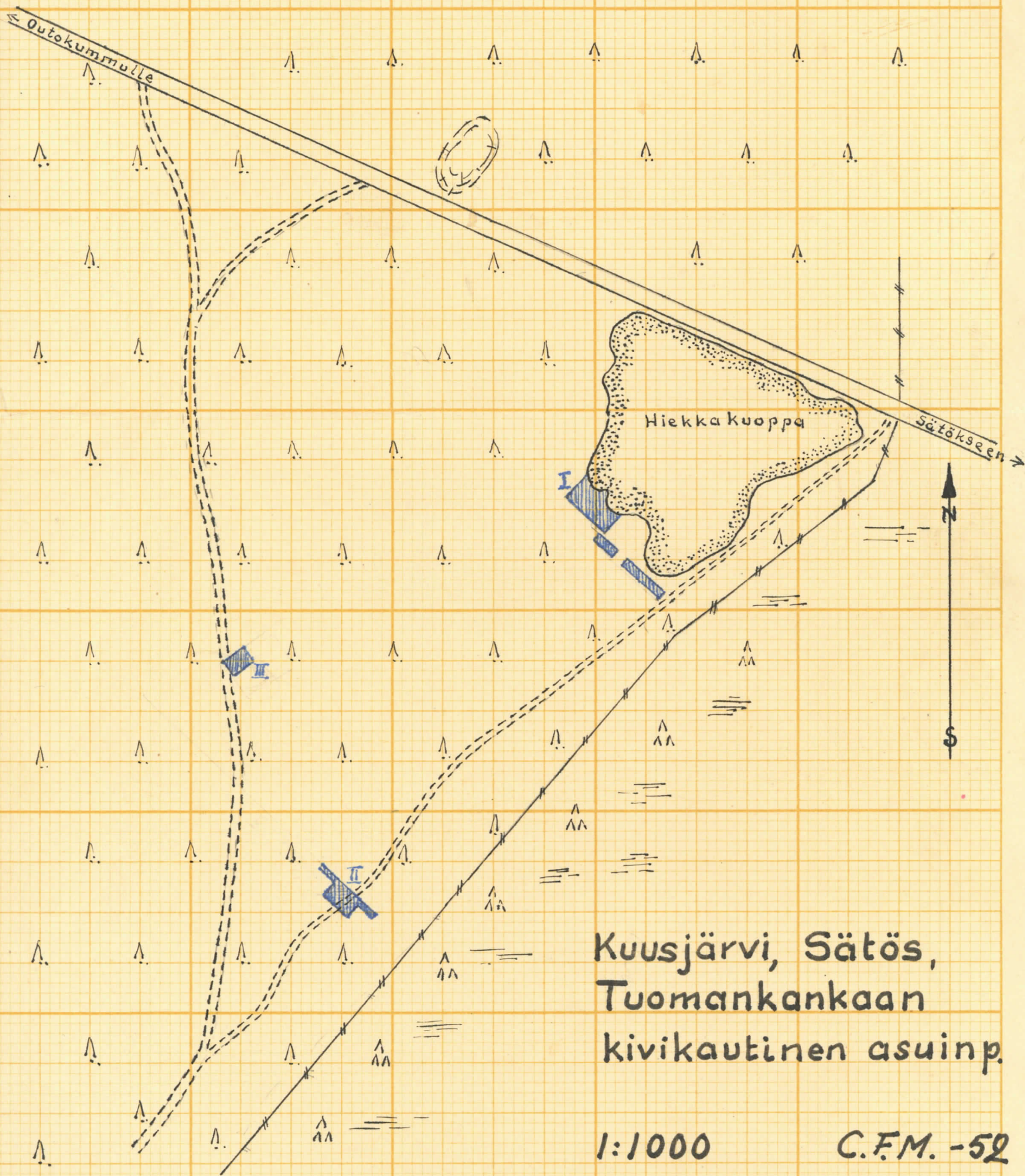
Keramiikka kuuluu kampakeramiikan tyyliin I:2.

Korkeudet on laskettu punnitsemalla Sysmäjärven rautatieasemalta, jonka kiskojen korkeus asematalon kohdalla on ilmoitettu 96.39 m:ksi.

Helsingissä, 13. päivänä tammikuuta 1955.

C. F. Meinander

Kuusjärvi, Sätös,
 Tuomankankaan
 kivikautinen asuinp.

1:1000

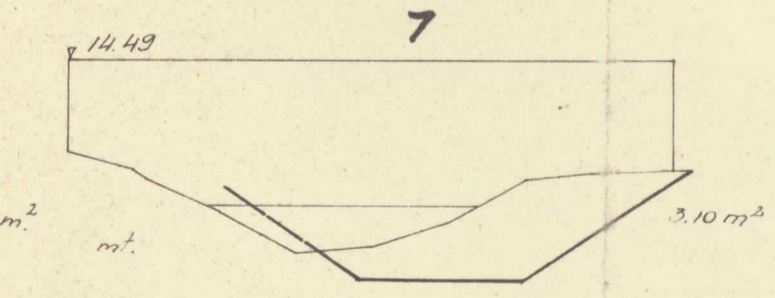
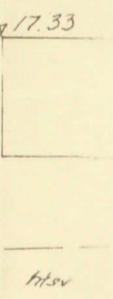
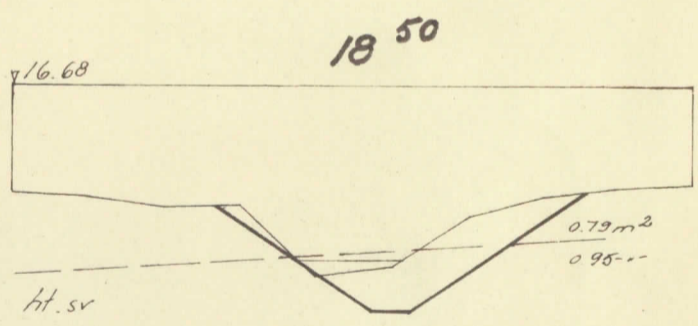
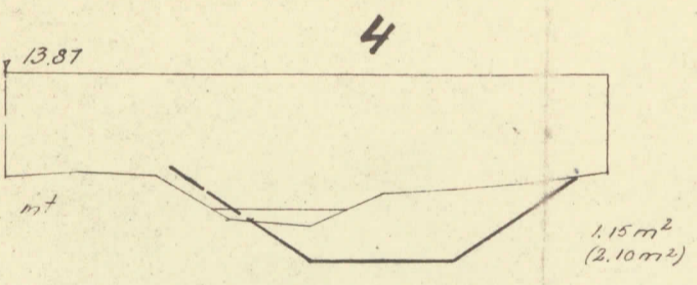
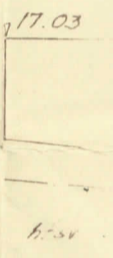
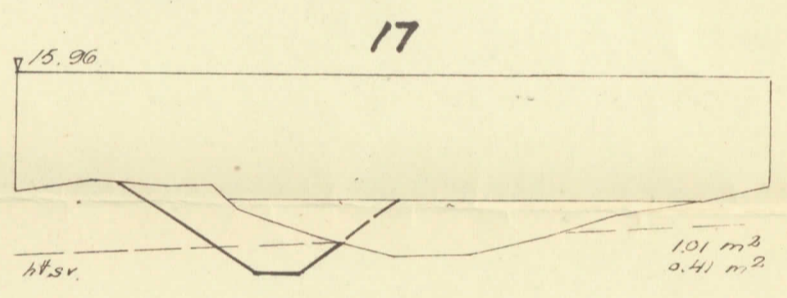
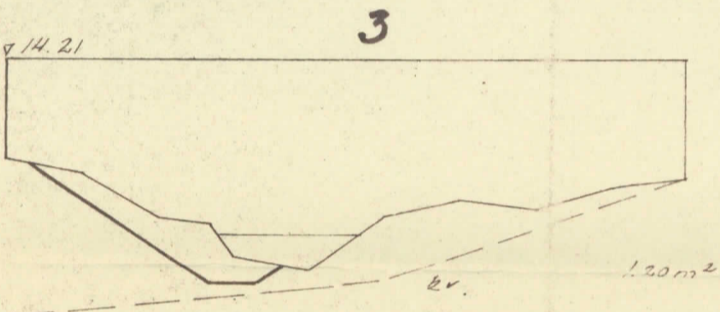
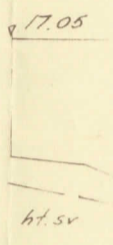
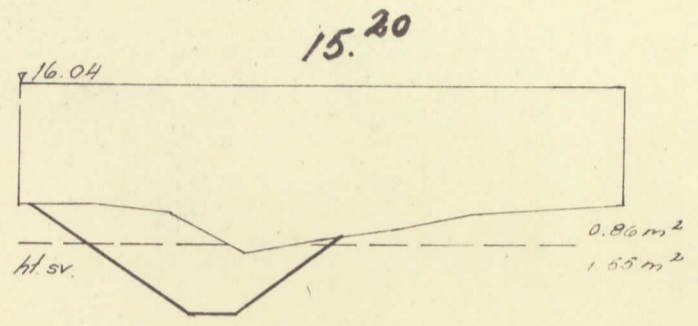
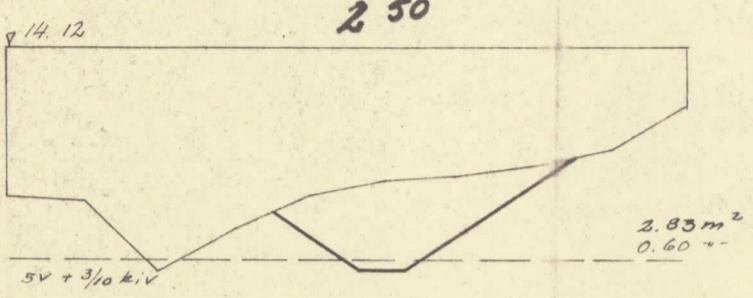
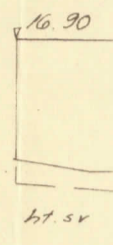
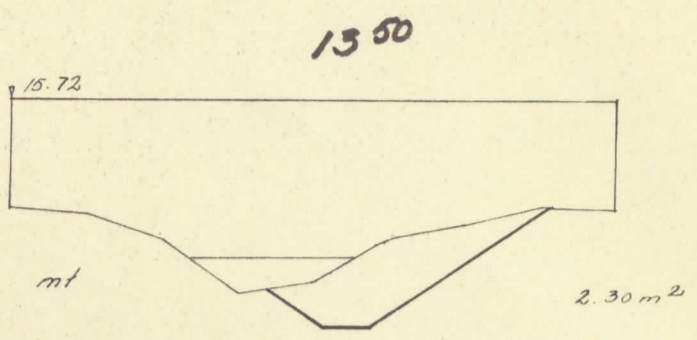
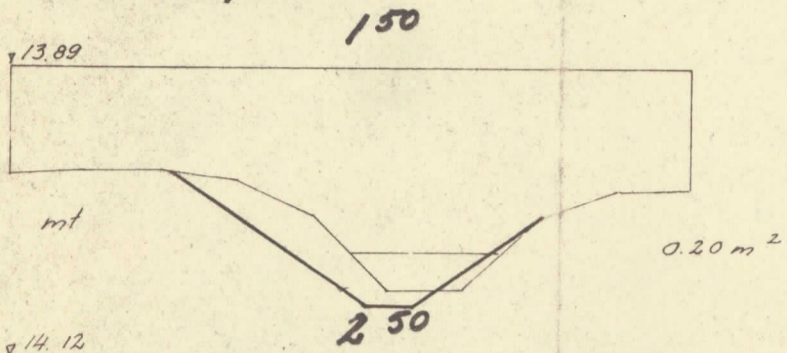
C.F.M. -52

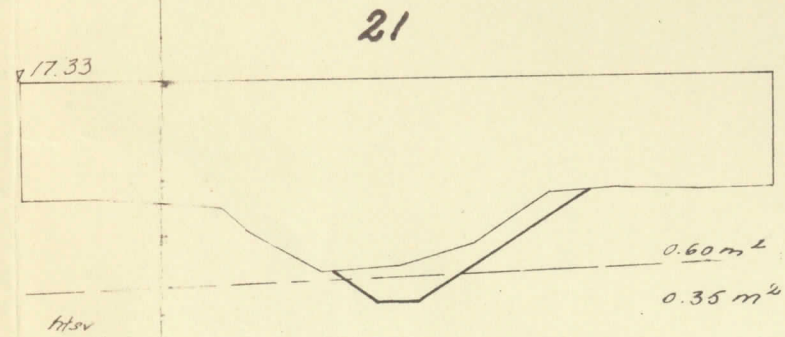
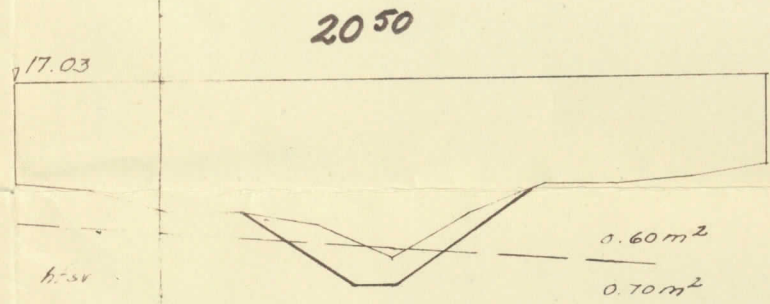
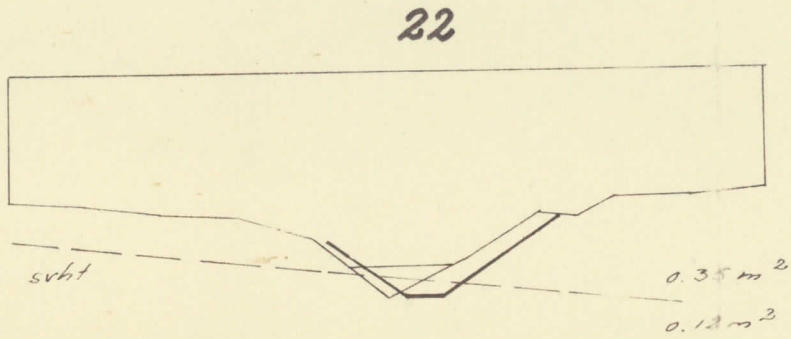
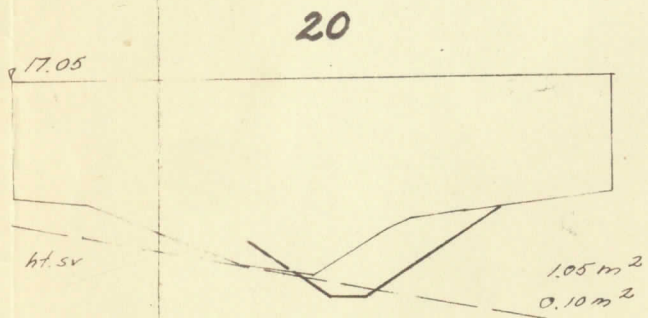
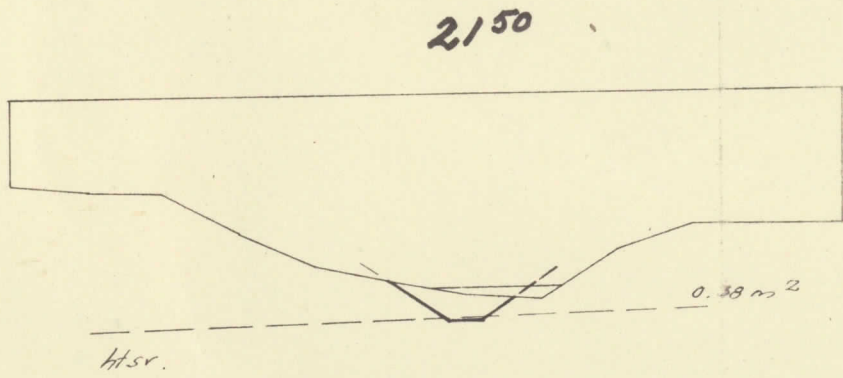
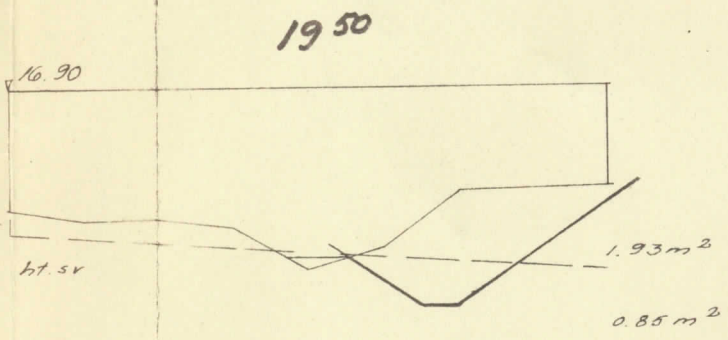

I

KUUSJÄRVI, SÄTÖS
KATV. 1952, C.F. MEINANDER

6. Mustapuro.

Kuusjärvi. Sätöksen hivi-kaudinen
asuinpaikka

Kaivausalue I 18140

Kaivausalue I 18141

18143
Kaivausalue II

18144
Kaivausalue II

Kuusjärvi. Sätöksen kivikau-
finen asuinpaikka

Terrassi alue III:n kohdalla. 18142

Kaivausalue III 18138

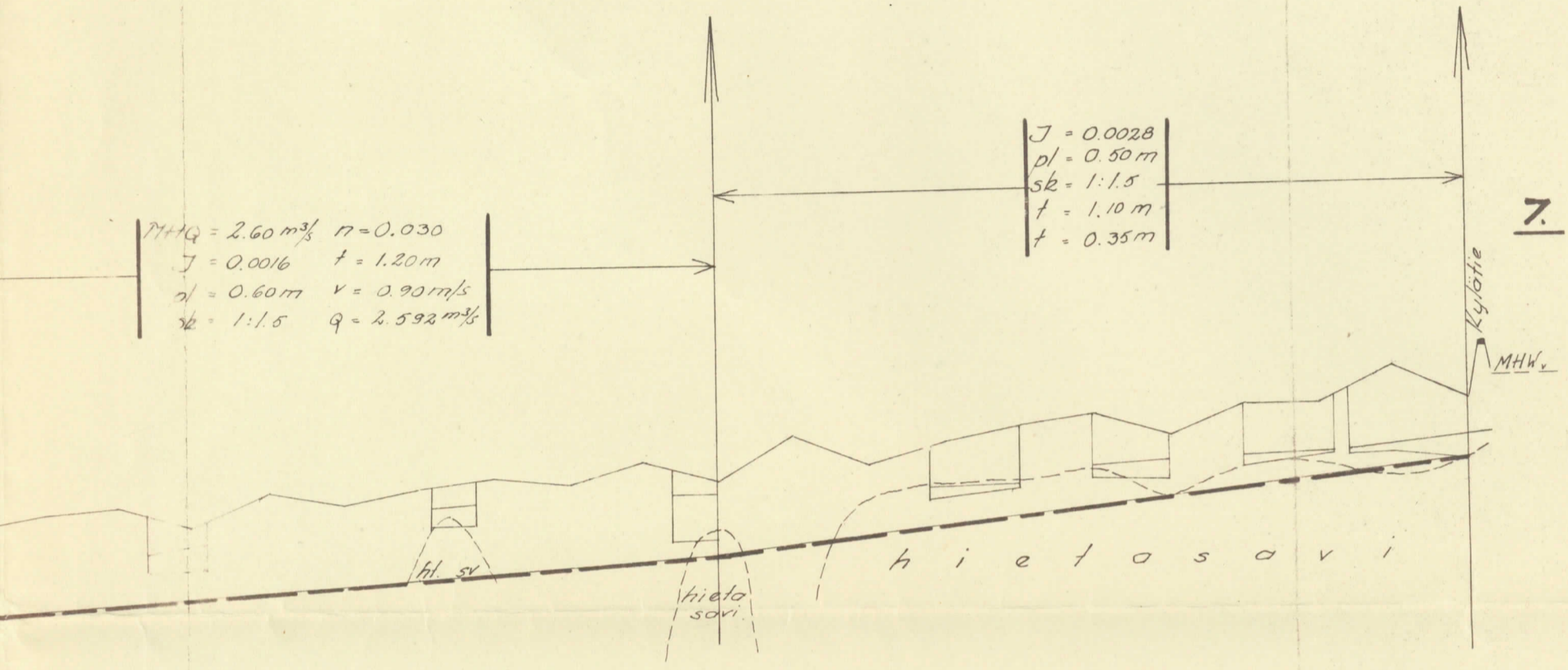
Kaivausalue III 18139

(.F. Meinander 1952

$MHQ = 2.60 \text{ m}^3/\text{s}$ $n = 0.030$
 $J = 0.0016$ $t = 1.20 \text{ m}$
 $d = 0.60 \text{ m}$ $v = 0.90 \text{ m/s}$
 $k = 1:1.5$ $q = 2.592 \text{ m}^3/\text{s}$

$J = 0.0028$
 $pl = 0.50 \text{ m}$
 $sk = 1:1.5$
 $t = 1.10 \text{ m}$
 $t = 0.35 \text{ m}$

7.

1.55	12.60	14.15
1.55	12.68	13.41 14.23
1.13	12.76	13.19 13.67 13.99
1.61	12.84	14.45
1.34	12.92	14.05 14.26
1.47	13.00	14.47
1.54	13.08	13.84 14.62
1.83	13.16	14.29 14.49
1.59	13.24	14.83
1.17	13.32	13.56 14.29 14.49
1.80	13.46	15.26
1.14	13.60	14.36 14.74
1.37	13.74	14.18 14.37 15.11
1.46	13.88	15.36
1.49	14.02	14.48 14.66 15.51
1.01	14.16	14.43 14.72 15.17
1.33	14.30	14.63 14.79 15.63
1.19	14.44	14.75 14.83 15.63
1.64	14.58	14.81 14.96 16.22
1.08	14.72	14.65 15.06 15.70 16.69

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

KARJALAN
MAANVILJELYSINSINÖÖRIPIIRI

apul.maanvilj.ins.

Joensuussa,

syys kuun 6 p:nä 19 52

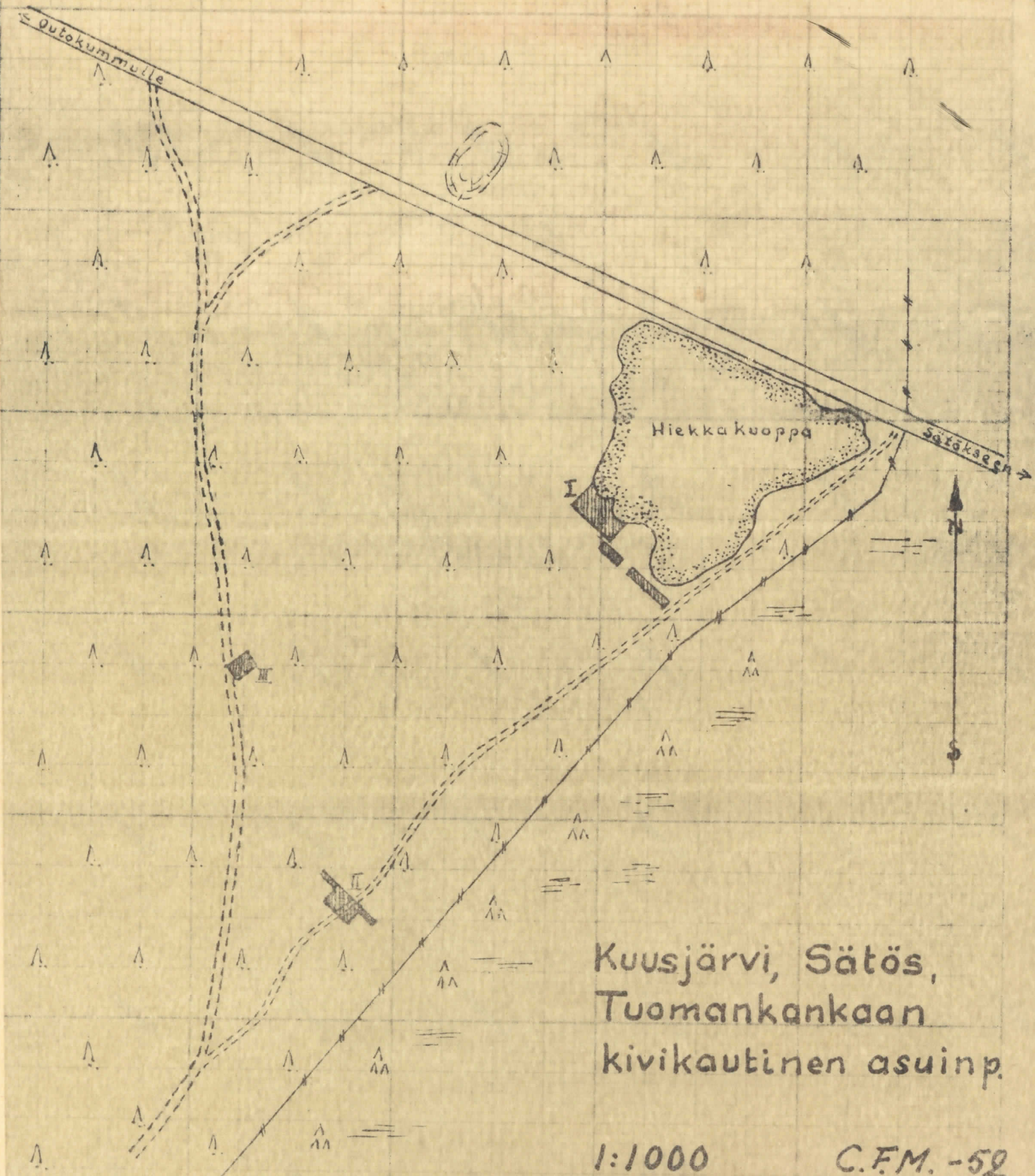
N:o

Muinaistieteellinen Toimikunta
Maisteri C.F. Meinander,
Helsinki.

Oheisena lähetän pyytämämme jäljennösotteet
Kuusjärven kunnassa olevan Mustanpuron perka-
us- ja Polvijärven kunnassa olevan Juttusuon
as.alueen kuivatushankkeen kartoista ja leik-
kauspiirroksista. Kumpikin hanke on vaakittu
omassa erillisessä vertailutasossaan, jonka
korkeus ilmenee karttoihin merkityistä kiinto-
pisteistä (⊙ KP).

Lähetyksestä piiri velkoo valojäljennös- ja
lähetykskulut yhteensä 500 mk.

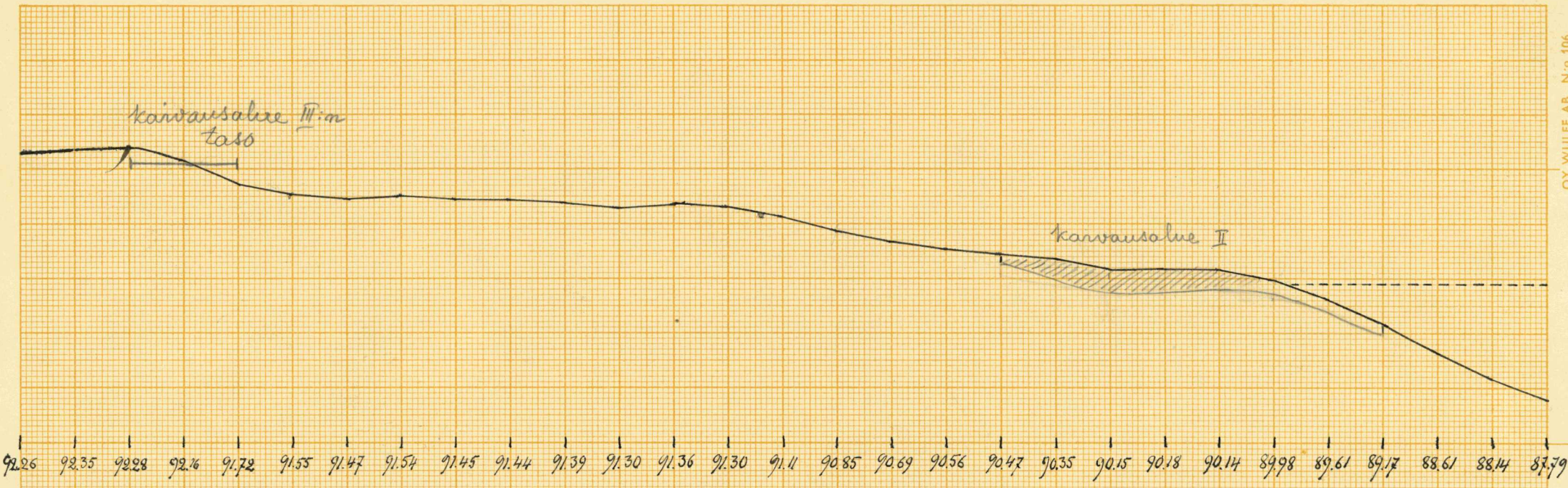
V. J. Kuokkanen
V.J. Kuokkanen

Kuusjärvi, Sätös,
 Tuomankankaan
 kivikautinen asuinp.

1:1000

C.F.M. -52

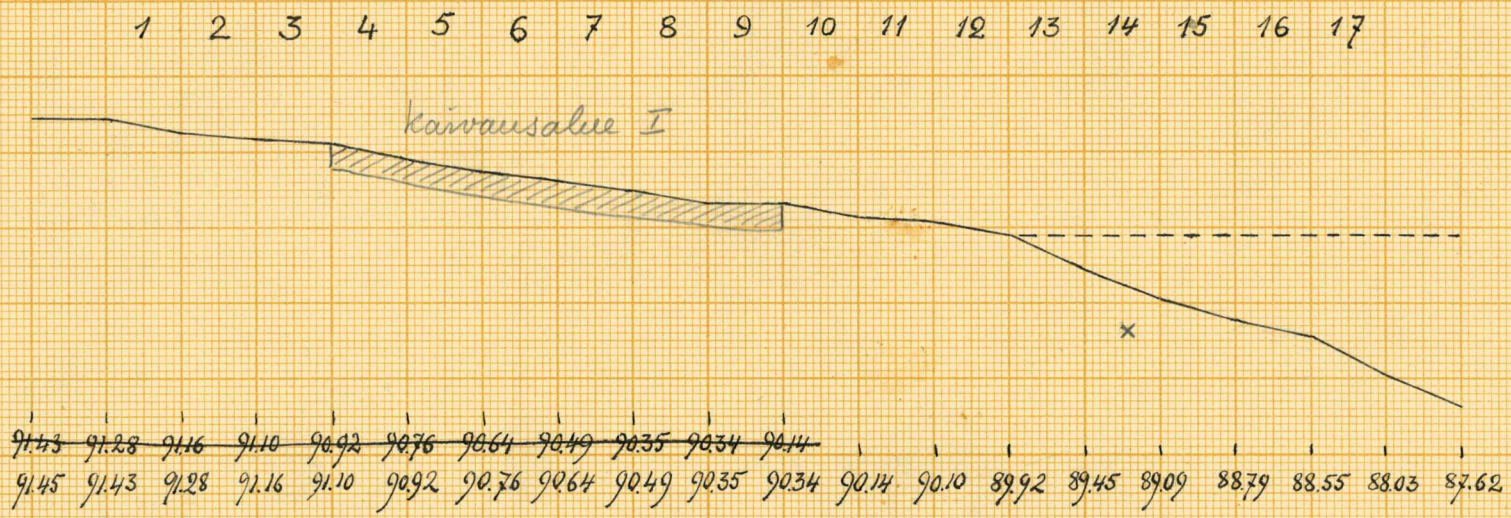

Kuusjärvi, Sätös.

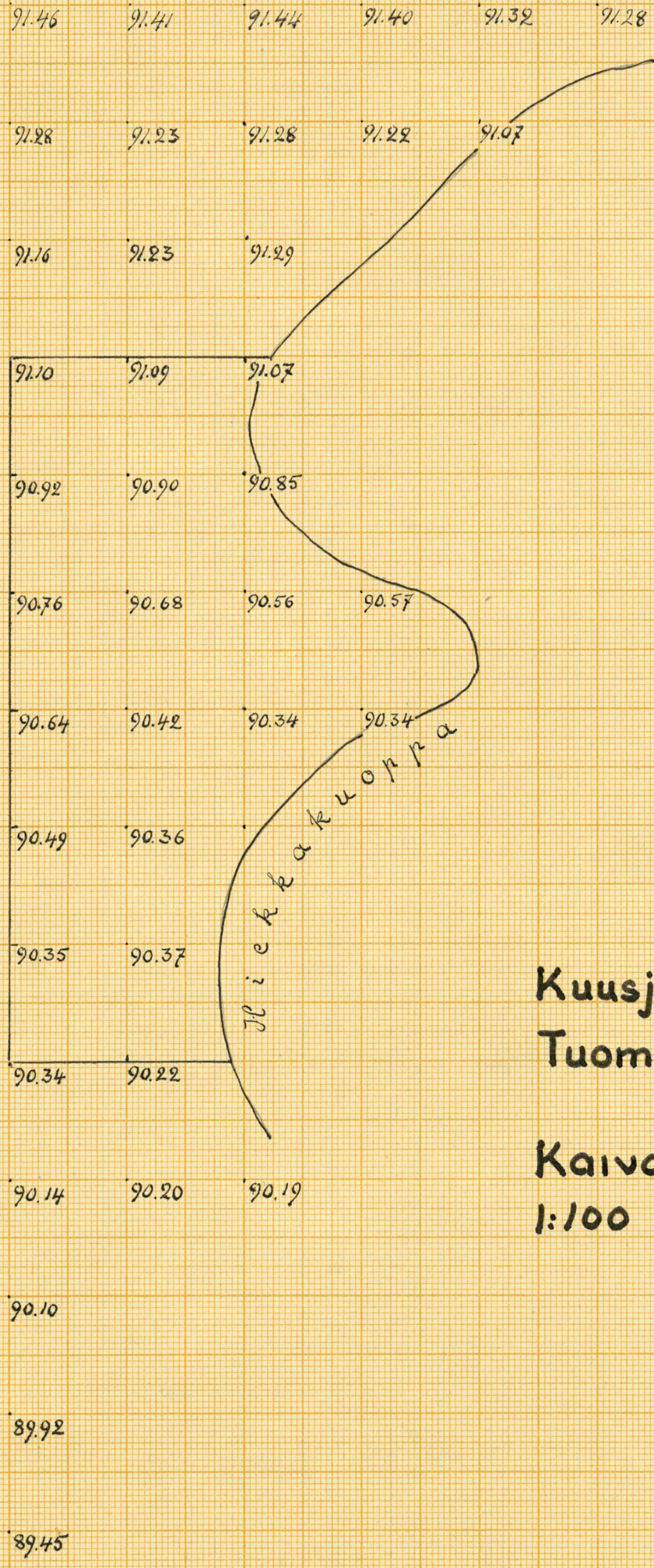
Profiili kaivausalue II:n kohdalla

pituus 1:200, korkeus 1:100.

O. F. M. 1952

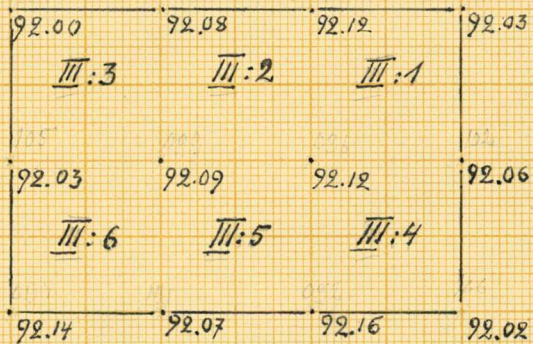
Kuusjärvi, Sätös.
 Profiili kaivausalue I:n kohdalla.
 pituus 1:200, korkeus 1:100
 GFM 1952

Kuusjärvi, Sätös,
Tuomankangas

Kaivausalue I
1:100 CFM-52

Koe-
kuoppa
α

91.98

91.88

91.90

91.95

91.89

91.76

91.78

91.75

91.66

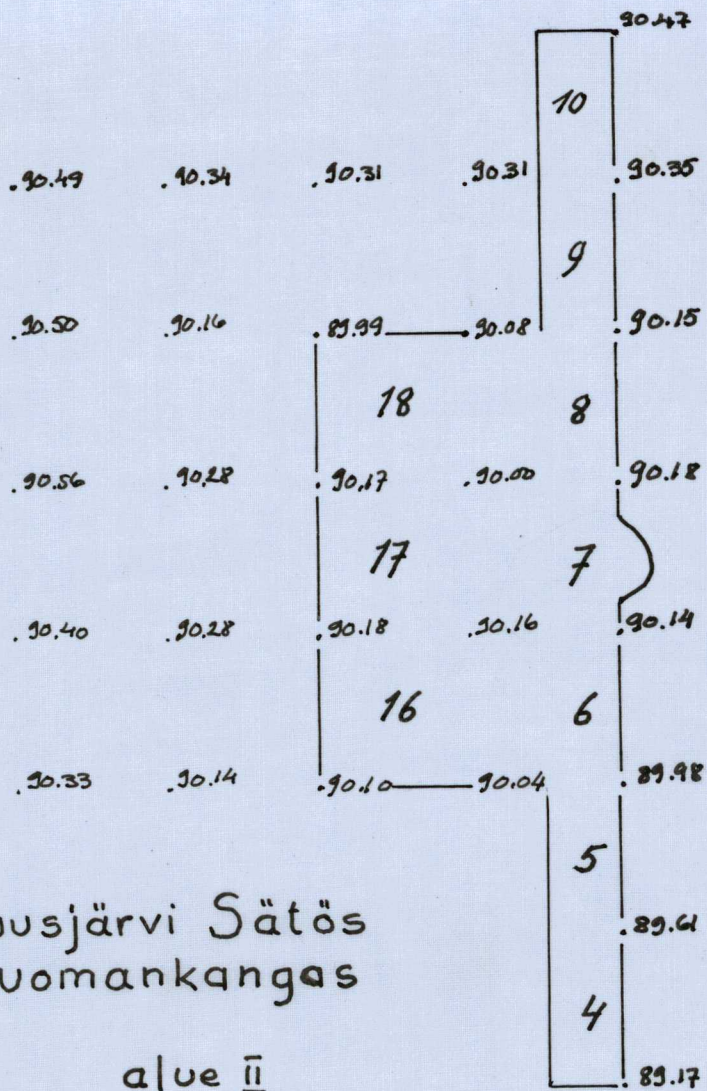
91.50

Kuusjärvi, Sätös,
Tuomankangas

Kaivausalue III.

1:100

C.F.M.-52

Kuusjärvi Sätös
Tuomankangas

alue II

1:100

C.F. Meinander 1952

. 88.61

. 88.14

. 87.79